

Memierigās duēseles

Guntis Tālers

**Memierīgās
duēseles**

821.174-32

Ta 300

Grāmatas vāka dizaina
un ilustrāciju autors **Artūrs Bērziņš**

Guntis Tālers

NEMIERĪGĀS DVĒSELES. Veļu laika stāsti

Apgāda vadītāja *Vija Kilbloka*

Projekta vadītāja *Bārbala Simsons*

Redaktore *Santa Brauča*

Korektore *Diāna Graudiņa, Ilona Burka*

Mākslinieciskā redaktore *Inguna Kļava Švanka*

Apgāds Zvaigzne ABC, SIA, K. Valdemāra ielā 6,
Rīgā, LV-1010. Red. nr. L-4235.

Jelgavas tipogrāfija

Šis ir ar autortiesībām aizsargāts darbs. Darba reproducēšana
vai jebkāda cita neatļauta izmantošana ir autortiesību pārkāpums.

Par autortiesību pārkāpšanu ir paredzēta atbildība Krimināllikuma 148. pantā.

© Guntis Tālers, 2022

© Literārā apdare, izdevums, mākslinieciskais noformējums,

Apgāds Zvaigzne ABC, 2022

ISBN 978-9934-31-141-3

SATURS

NEMIERĪGĀS DVĒSELES	7
ATGADĪJUMS AR VECO BARONU	155
VĀRTI	233
BALVA.....	293
MELNĀS LĪZES KRUSTS.....	307
PĒCVĀRDS.....	316

NEMIERĪGĀS DVĒSELES

Ievads

*31. marts. Vēls vakars
Ziemeļkurzeme*

Viņš apstājās ceļa vidū. Izvilka pudeli no jakas iekškabatas un pacēla pret blāvā dūmakā tīto, dzeltenīgo mēness disku, kas tikko bija parādījies virs meža.

Pudelē bija vairāk nekā puse, un viņš prātoja, ka varētu pietikt dažus kilometrus garajam ceļam līdz galamērķim. Pēc tam dabūs vēl – kādā mājā Tuktes ciema nomalē dzīvoja pazīstams večuks, pie kura dzeramo varēja iegādāties katrā laikā, kaut vai nakts vidū. Turklāt labu dzeramo: nevis šādu tādu pavirši dzītu ļergu, bet īstu dziru, nostādinātu uz aronijām vai ozolkoka mizām. Viņš nopirks tur vienu litru un tad dosies pie drauga. Miķelim šodien dzimšanas diena, un, pats par sevi saprotams, dzīres, kā jau allaž, ievilksies līdz rīta gaismai, lai pēc īsa atpūtas brīža turpinātos arī nākamajā dienā. Tā ka viņš nebūt nenokavēs, ierodoties ap pusnakti. Gluži otrādi – līksmība tad sitīs augstu vilni.

Tieši tā! Līksmība! Dziesmas, joki un danči. Jautrībai ir jābūt! Cilvēkam ir jāpriecājas par dzīvi. Nevis jāsūkstās,

jāvaid un jānīd augām dienām, kā to dara viņa sieva. Arī šovakar – kas lika viņai atkal uzbāzties ar saviem mūžīgajiem pārmetumiem un audzinošajām lekcijām? Viņi taču ir tik jauni! Kad tad vēl baudīt dzīvi, ja ne tagad? Tad nu lai tā īgņa sēž mājās ar zilu aci, kamēr vīrs bauda draudzīgu ļaužu sabiedrību. *Mācīs mani, kā dzīvot... Tāds cilvēks vēl nav dzimis, kurš regulēs Ansi Stīmani!*

Viņš ķērcošā balsī nosmējās, atskrūvēja metāla korķīti un iedzēra kārtīgu malku.

Tad ar šņācienu izpūta gaisu, aizskrūvēja pudeli un iestūķēja to atpakaļ jakas kabatā, atkrēpojās, kārtīgi nosplāvās, izvilka cigarešu paciņu un aizsmēķējis turpināja iet.

Abpus grantētajam ceļam tumsā biezēja melna un ne-caurredzama meža siena.

* * *

Mēness deva pietiekami daudz gaismas, lai gājējs spētu saskatīt tuvāko apkārtni, un soļošana veicās raiti. Vismaz sākumā. Ik pēc desmit minūtēm viņš apstājās, iemalkoja no pudeles un aizsmēķēja. Pieci malki un piecas cigaretes, un tad jau vajadzēja būt arī ciematam un točķai. Tomēr pēc trešās pieturvietas viņš jūta, ka iešanas temps mazinās. Nujā, diena bija padevusies diezgan grūta. No rīta viņš pamodās ar smagu galvu pēc iepriekšējā vakara iedzeršanas, pēc tam – viena haltūra pie “Upmaļu” saimnieka, kur vajadzēja palīdzēt ar malakas gādāšanu no meža. Papildus norunātajai samaksai kā bonusu par apzinīgi veiktu darbu saimnieks vēl iedeva litru atšķaidīta spirta, kas tagad skalojās un klunkšķinājās pudelē jakas iekškabatā. Mājup nākot, viņš nopirka pāris

bundžu alus, lai dziedētu iepriekšējās dienas cīņā ar zaļo pūķi gūtās brūces, un... un tad uzklupa sieva ar savām pamācībām, un abi sastrīdējās. Viņš kašķīgo bābieti ātri vien nolika pie vietas, bet garīgais bija neglābjami samaitāts. Labi, ka atmiņā atausa Miķeļa jubileja. Dāvanai naudas nepietika, bet vismaz pudeli viņš paņems, ar to būs gana. Svarīgāka par visām pasaules dāvanām taču ir īsta un sirsnīga vīru draudzība, un lai tās bābas iet galīgi šķērsām...

Priekšā vīdēja krustojums. No galvenā ceļa tur atzarojās vēl viens – šaurāks, meža izstrādātāju vajadzībām veidots. Tas veda uz dienvidiem, upes un Tuktes tīreļa virzienā. Bet viņam jāturpina iet taisni, uz ziemeļaustrumiem, tā, lai mēness spīdētu no labās puses.

Abu ceļu sadalīšanās vietā viņš apstājās un vēlreiz iemalkoja no pudeles. Tad turpat atvieglotās, viegli līgojoties uz jau nestabilajām kājām.

– Nu gan iedeva pa galvu, – viņš nopurpināja un, nedrošām kustībām izvilcis kārtējo cigareti, sāka gramstīties pa kabatām. – Kur, ellē ratā, ir manas šķiltavas? – viņš murkšķēja.

Vai tiešām tās būtu izkritušas iepriekšējā apstāšanās reizē? Ko tagad darīt? Klunkurēt atpakaļ, cerot tumsā atrast pazaudēto, vai turpināt ceļu, iztiekot kādu stundu bez pīpēšanas?

Ansis neziņā klanīja apdullušo galvu, mēģinādams sakopot domas, līdz pamanīja, ka vairs nav viens.

– O! Super! Draugs, tu nāc īstajā laikā! – viņš iesaucās. – Kaut kur pakāsu šķiltavas, bet tā gribas pīpēt, ka acīs cērtas... Esi labs, iedo' uguntiņu.

Cilvēks stāvēja dažu metru attālumā un klusēja. Seju nevarēja saskatīt, jo mēness spīdēja svešajam aiz muguras. Izskatījās, ka tas ir liela auguma vīrs, tērpies melnā mētelī pāri ceļgaliem un tādas pašas krāsas gariem zābakiem kājās. Galvā viņam bija cepure ar plakanu dibenu kā policistiem vai armijniekiem. Ansis pastreipuļoja pāris soļu tuvāk un atzinīgi nosmējās, kad svešinieka rokās ar klikšķi iedegās šķiltavu liesmiņa.

– Paldies, veco zēn! – Ansis stīvu mēli teica. – Paldies, ka izručīji... Zini ko? Es tagad eju pie čoma uz jubileju, tur būs foršs baļļuks, iedzēsim, paālēsīsimies, meičas arī varbūt būs. Ejam kopā, patusēsi normālā kompānijā! Ko teiksi?

Nepazīstamais piekritoši pamāja ar galvu.

– Aiziet jūriņā, – Ansis draudzīgi nošļupstēja un, nedroši liekot kājas, tenterēja tālāk.

Viņš devās dienvidu virzienā, mēnesim spīdot tieši sejā, kaut ko murmināja, plātoties rokām un neizlaižot no zobiem neaizdedzināto cigareti, bet blakus viņam slīdēja tumša ēna.

1

Atraitne

Otrdiena, 24. aprīlis

Telefons atdzīvojās ļoti nepiemērotā mirklī.

Zintis jau bija ievērojis šo likumsakarību – brīžos, kad viņš rātņi sēdēja pie rakstāmgalda, garlaikojās un labprāt atbildētu uz zvaniem, neviens, protams, nezvanīja. Bet pietika viņam uzkāpt uz velosipēda, ieiet dušā, nostāties

veikalā pie kases, lai samaksātu par pirkumu, vai kļūt aizņemtam jebkādā citā veidā, un visi pēkšņi atcerējās, ka pienācis īstais brīdis pakomunicēt.

Tā gadījās arī šorīt.

Viņš raudzījās uz nepazīstamo numuru vibrējošajā viedtālrunī, ko bija paņēmis, lai palasītu rīta ziņas, un pārdomāja, vai būtu pieklājīgi runāt, atrodoties ne visai piedienīgā pozā, līdz beidzot nolēma atbildēt. Galu galā šis tomēr nebija videozvans un sarunbiedrs viņu neredzēs.

– “Nelsona un Neibergera izmeklēšanas birojs”. Detektīvs Neibergeris klausās.

– Labrīt, Zinti! Ko dari?

Ha! Izrādījās, tas bija Nelsons Eglītis, viņu biroja šefs. Kāpēc viņš zvana no sveša numura?

Pēc balss izklausījās steidzīgs.

– Man ir biopauze, – Zintis nopietni paskaidroja.

– Kas?

– Nu... tas ir pārtraukums aktīvajā darbībā bioloģisko vajadzību nokārtošanai.

– Tu sēdi uz poda, ja? Skaidrs. Nolaid ūdeni, sakopies un nāc uz biroju. Pēc pusstundas ieradīsies kliente, bet es būšu aizņemts citā vietā.

– Un Marija?

– Jau zvanīju viņai. Teica, ka mēģināšot paspēt, bet nejutās droša, tāpēc esi tik miļš...

Zintis nopūtās un darīja, kā šefs bija vēlējis.

* * *

Žanete Stīmane bija jauna tumšmate ar paplūdušiem sejas vaibstiem, gērbusies vienkāršā, baltā vējjakā ar

nospeļotām piedurknēm un padilušos džinsos. No drēbēm vēdīja tikko jūtams naftalīna smārds. Viņa sēdēja apmeklētāju krēslā, kājas sakrustojusi, nervozi knibināja pirkstus un atteicās no piedāvātās kafijas.

– Ir pazudis mans vīrs, – viņa teica klusā, viegli svepstošā balsī, tiklīdz Zintis apsēdās un paņēma blociņu, lai atzīmētu svarīgākos faktus. Visām sarunām ar klientiem tika veikts arī audioieraksts, bet viņam vienmēr patika skribelēt bloknātā. Šķita, tas palīdz koncentrēties.

– Ansis Stīmanis, divdesmit piecus gadus vecs, vidēja auguma, gaišiem matiem. – Žanete pastiepa pāri galdam fotogrāfiju.

No attēla izaicinoši raudzījās vīrietis “ezītī” apgrieztiem matiem, gludi skūtu, garenu seju un maisiņiem zem acīm. Izskatījās pēc tipiska “fiksā puikas”, kam lauku baļļukos patīk kārtīgi iedzert un iekautīt konkurentus no kaimiņu ciematiem.

– Kad pazuda?

– Gandrīz pirms mēneša. Aizgāja no mājas trīsdesmit pirmā marta vakarā un tā arī nav redzēts.

– Policija?

– Pieteicām kā pazudušu. Arī “Brīvprātīgo meklētāju biedrībā”. Atbrauca, iztaujāja visus, izķemmēja tuvējos mežus. Nekā. Pazudis kā akā iekritis.

– Varēja būt ienaidnieki? Lielāki parādi?

– Nekāds draudzīgais jau nu nebija. Bet ienaidnieki? Nē, nekā nopietna. Reizēm dzērumā gan izkāvās, bet es nedomāju, ka tas varētu būt saistīts.

Zintis vēroja pretī sēdošo sievieti. Viņa atgādināja iebiedētu dzīvnieciņu. No ciešāka skatiena tūlīt novērsās

un ierāvās sevī. Zem acs vīdēja tikko manāms dzeltenīgs plankumiņš.

– Jums bija konflikti? – viņš vaicāja. – Sakiet godīgi: viņš jūs sita?

Žanete sarāvās.

– Kāpēc jūs tā... Jā, – viņa beidzot negribīgi atzina. – Gadījās, ka sastrīdējāties. Viņš pārāk daudz dzēra, bet necieta, ka viņam aizrādīju, – uzreiz spuras gaisā un sāka kulakus vicināt.

– Un pazušanas vakarā?

Sieviete sagrozījās krēslā un raudzījās grīdā.

– Nu sanāca mums... strīds. Bet jūs taču nedomājat, ka es...

– Nē, nē. – Zintis mierinoši pacēla rokas. – Tikai gribu zināt, kā viss notika. Tātad jums bija skandāls, un tad Ansis aizgāja no mājas?

– Jā. Bija pavēls. Jau tumšs. Pa dienu viņš halturēja. Atnāca no veikala ar maizi, kartupeļiem, desu un dažām bundžām alus. Vēl viņam bija litra pudele ar šķaidīto spirtu. Iedzēra alu, salāpījās. Tad es teicu: ejam gulēt, rīt darba diena, lai tā pudele paliek, bet šis uzreiz uzvilkās – lai nemācot šo dzīvot un tādā garā. Beigās paņēra to pudeli un laukā pa durvīm.

– Un viss?

– Viss.

– Zvanījāt viņam?

– Viņš telefonu iekūlājis lombardā.

Zintis nopūtās. Tātad, pat ja viņiem izdotos ar policijas starpniecību vai citā, ne tik likumīgā ceļā piekļūt telefona ģeolokācijas datiem, tas neko nedotu. Bet droši vien šis līdzeklis jau ticis izmēģināts.

– Uz kurienu viņš varēja doties?

– Pie kādiem draugiem, es domāju. Viņam bija tādi, nu, pudeles brāļi gan pie mums Abavmuižā, gan Laidzē, gan Tukstē.

Abavmuiža atradās dziļi Kurzemes vidienē – šo vietu Zintis atcerējās, jo pirms dažiem gadiem kopā ar draugiem bija izbraucis laivu maršrutu no Sabiles līdz Nabes ezeriem pie Ventas. Mežonīgs un mazapdzīvots apvidus, vismaz tāds iespajds radās, teju divas dienas peldot pa upi un visapkārt redzot vien krūmājus un mežu biezokņus.

– Līdz Tukstei ir kilometri trīsdesmit, bet Laidze tuvāk, tur būs kādi seši... – Žanete precizēja.

– Patālu, lai ietu ciemos, – Zintis novilkā. – Kā noprotu, mašīnas jums nav.

– Nav. Bet Ansim tas nav nekas, – Žanete attrauca. – Kad bija iedzēris un ienāca fiksā ideja galvā, varēja aizsperties, Die's zina, kur.

Zintis ieslēdzā datoru un atradā vietni *BalticMaps*. – Tā, paskatīsimies, Abavmuižā... Jā, patiešām, ļoti maz apdzīvotu vietu. Meži, purvi, tīreļi. Visai niecīgas izredzes, ja precīzi nav zināms, kur meklēt. Es pieļauju, ka policija ir darījusi visu iespējamo, – viņš, neslēpjot skepsi, bilda. – Arī meklētāji ir bijuši, jūs teicāt. Domājat, mēs varam ko vairāk?

Žanete beidzot paskatījās Zintim tieši acīs.

– Man viena paziņa apgalvoja, ka varat gan.

– Ak tā. – Viņš pieklājīgi pasmaidīja. – Prieks to dzirdēt. Ko vēl viņā sacīja?

– Ka jūs strādājat savādāk. Esot kādā sievietē, ar spējām...

– Ahā! – Zintis iesmējās. – Nu skaidrs, no kuras puses vējš pūš. Jā gan, mums ir kolēģe, kas varbūt... Ā, lūk, arī viņa!

Atvērās durvis, un birojā aizsūsies iebrāzās Marija.

* * *

– Labrīt! – kolēģe uzsauca, velkot nost vieglo, gaišpelēko pavasara mētelīti. – Uff! Nosvīdu! Tik silts ārā šodien! Nelsons teica, ka kliente... Un es tā skrēju!

Tad viņa ieraudzīja atpūtas stūrītī ar muguru pret ieeju sēdošo Žaneti, aprāvās un pētoši noraudzījās sievietes pakausī. Roka ar mēteli sastinga pa ceļam uz pakaramo.

– Jā, – viņa izmeta. – Jauki, ka tu paspēji pirmais...

Marijas uzvedība strauji pārvērtās. Viņa kļuva nopietna, sakārtoja vienmēr izspūrušos, dabiski cirtainos, kastaņbrūnos matus, piegāja pie mīkstā klubkrēsla un apsēdās.

– Mēs tikko par tevi runājām, – paskaidroja Zintis. – Mūsu kliente Žanete Stīmane, mana kolēģe Marija Stella Vintere...

Marija pieklājīgi pamāja ar galvu un vēroja Žaneti.

– Jūs domājat, ka spēšu jums palīdzēt? – viņa jautāja.

– Man stāstīja, ka protat atrast pazudušas lietas. – Žanete atkal novērsās. – Mans vīrs...

– Jā, jā, skaidrs, – Marija viņu pārtrauca, un Zintim radās aizdomas, ka kolēģe grib ātrāk beigt šo sarunu.

– Skaidrs? Jūs jau zināt? – Kliente ieinteresēta pacēla skatienu.

Marija novicināja roku nevērīgā žestā.

– Jūs pati taču tikko pateicāt, kas noticis, vai ne? – Marija attrauca. – Un kolēģim priekšā uz galda ir kāda

vīrieša fotogrāfija. Bet, ziniet, meklēt cilvēku nemaz nav tik vienkārši, kā varētu domāt. Tas būs ilgi un dārgi.

Klientes lūpu kaktiņi nolaidās.

– Man nav daudz naudas, – viņa klusi sacīja. – Cik tad no pārdevējas aldziņas var iekrāt. No rokas mutē dzīvojam. Ansis jau arī neko daudz nepelnīja, viņam tādas haltūriņas – tad ir, tad nav.

– Man būs jābrauc uz turieni, jāredz tās vietas, – Marija paskaidroja. – Un es nevaru garantēt, ka būs rezultāts. Varbūt jūsu Ansis vienkārši aizbēdzis vai slēpjas no kreditoriem, vai devies uz ārzemēm strādāt...

– Nē, nē! – Žanete purināja galvu. – Viņš tā nedarītu, un nebija arī no kā slēpties. Mēs esam nabagi, bet parādos neesam ielīduši. Ja neskaita lombardu... Saprotiet – tā nav pirmā reize, kad mūsu apvidū pazūd cilvēki. Pēdējo piecu gadu laikā bijuši vēl trīs gadījumi. Un līdz šim neviens neko nav atradis. Ticiet man! Jā, es saprotu, ilgs laiks ir pagājis, un esmu gatava arī uz vissliktākajām ziņām. Bet Ansis tomēr ir mans vīrs. Un vēl aizvien viņš ir kaut kur tepat – es to jūtu!

* * *

– Ko tu par to domā? – Marija vaicāja, kad viņi palika divatā. – Jūs te runājāties, jau pirms es atnācu. Kāds iespaids?

Zintis novaikstījās.

– Nu ko lai saku... Trūcīga, jauna ģimene bez īpašām perspektīvām. Vīrs dzer, ālējas, iekausta sievu. Viņai varbūt pat labāk, ka šis pazuda. Atradis sev kādu normālāku čali.